

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 10 mars 2016

T 3753-14

KLAGANDE

1. Concorp Holding B.V.

de Waal 40

NL-5684 PH Best

Nederländerna

2. Concorp Scandinavia AB i likvidation, 556588-6990

Adress hos ombudet

Ombud för 1 och 2: Advokat SB

MOTPART

Karelkamen Confectionary AB, 556293-5972

c/o Aroma AB

Flygfältsgatan 30

128 30 Skarpnäck

Ombud: Advokaterna CH och LP

Dok.Id 117007

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45-12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15-15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

SAKEN

Rättegångskostnader

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2014-06-19 i mål T 744-13

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut beträffande kostnader för prövning av avvisningsfrågan (hovrättens domslut punkten 2).

Concorp Holding B.V. och Concorp Scandinavia AB i likvidation förpliktas att solidariskt ersätta Karelkamen Confectionary AB för rättegångskostnad i Högsta domstolen med 67 500 kr för ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Concorp Holding B.V. och Concorp Scandinavia AB i likvidation har yrkat att hovrättens dom i sak ska ändras och att rättegångskostnaderna därför ska fördelas på annat sätt. Bolagen har vidare yrkat att Högsta domstolen i vart fall ska befria dem från skyldigheten att ersätta Karelkamen Confectionary AB för rättegångskostnader i avvisningsfrågan (hovrättens domslut punkten 2).

Karelkamen Confectionary AB har motsatt sig ändring av hovrättens dom.

Concorp Holding B.V. och Karelkamen Confectionary AB har yrkat ersättning för sina kostnader i Högsta domstolen.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd endast i frågan om ansvaret för rättegångskostnader i avvisningsfrågan (hovrättens domslut punkten 2).

SKÄL

Bakgrund

1. Concorp Scandinavia AB (Concorp) ansökte om stämning vid tingsrätten och yrkade att Karelkamen Confectionary AB (Karelkamen) skulle förpliktas att betala 12 miljoner kr. Som grund för käromålet angavs att Concorp hade beviljat Karelkamen ett lån och att yrkat belopp återstod att betala.

Karelkamen yrkade att Concorps talan skulle avvisas. Som grund för avvisningsyrkandet anförde bolaget att tvisten skulle avgöras av skiljemän enligt lagen (1999:116) om skiljeförfarande.

2. Tingsrätten lämnade Karelkamens yrkande om avvisning utan bifall. Hovrätten upphävde efter överklagande tingsrättens beslut och avvisade Concorps talan. Med upphävande av hovrättens beslut i avvisningsfrågan fastställde Högsta domstolen tingsrättens beslut (se NJA 2012 s. 183). Högsta domstolen förpliktade Karelkamen att ersätta Concorp för rättegångskostnader i hovrätten med 48 500 kr och ränta samt för rättegångskostnader i Högsta domstolen med 171 000 kr och ränta.

3. Tingsrätten avgjorde målet i sak till Concorps fördel. Hovrätten har ogillat Concorps talan. Hovrätten har i domen även tagit ställning till yrkanden i fråga om rättegångskostnader. Beträffande kostnaderna för avvisningsfrågan har hovrätten förpliktat Concorp i likvidation att solidariskt med Concorp Holding B.V. – till vilket den omtvistade fordran hade överlåtits – betala ersättning till Karelkamen med 548 068 kr och ränta (hovrättens domslut punkten 2). Beloppet avsåg ombudsarvode och kostnader samt till Concorp i likvidation betalda rättegångskostnader i enlighet med Högsta domstolens beslut i avvisningsfrågan.

Frågan i Högsta domstolen

4. I Högsta domstolen gäller frågan främst fördelningen av rättegångskostnaderna i avvisningsfrågan när Karelkamen vunnit framgång i huvudmålet.

Rättslig reglering

5. Huvudregeln i fråga om rättegångskostnader i tvistemål är enligt 18 kap. 1 § rättegångsbalken att den part som förlorar målet ska ersätta motparten hans eller hennes rättegångskostnad, om inte annat är stadgat. Enligt 4 § första stycket kan kostnaderna fördelas när det i samma mål finns flera yrkanden och parterna vinner ömsom. Ersättning för rättegångskostnader utgår enligt 8 § första stycket bara för sådana kostnader som har varit skäligen påkallade för att tillvarata partens rätt.

6. Överklagas mål från lägre rätt ska skyldigheten att ersätta rättegångskostnad i högre rätt bestämmas med hänsyn till rättegången där. När

det uppstår kostnader i högre rätt i mål angående fråga, som dit fullföljts särskilt, äger vad i 18 kap. rättegångsbalken stadgas om mål, som väckts vid lägre rätt, motsvarande tillämpning. (18 kap. 15 § första och andra styckena.)

Utgången i huvudsaken påverkar fördelningen av rättegångskostnaden i en särskilt överklagad fråga

7. Huvudregeln i 18 kap. rättegångsbalken innebär att den vinnande parten får gottgörelse för de kostnader han eller hon har ådragit sig för att göra sin rätt gällande. Den part som förlorar i huvudsaken får alltså bära såväl sina egna som motpartens kostnader. En särskilt överklagad fråga kommer i högre rätt att framstå som huvudsaken och utgången i frågan där blir i regel avgörande för kostnadsfördelningen i den högre rätten. (Se NJA II 1943 s. 227 och 242.) Det framgår emellertid varken av rättegångsbalkens regler eller av dess förarbeten huruvida rättegångskostnaderna i den särskilt överklagade frågan ska kunna beaktas vid den slutliga regleringen av kostnaderna i samband med att målet avgörs i sak.

8. I den juridiska litteraturen har framhållits att frågan om kostnader i en särskilt fullföljd fråga med hänsyn till utgången av själva målet ska återbetalas av eller stanna på den i målet tappande parten ska bedömas enligt allmänna bestämmelser. Vidare anges att det är parterna obetaget att vid kostnadernas slutliga reglering göra gällande de kostnader, som varit förenade med den fullföljda talan (Natanael Gärde m.fl., Nya rättegångsbalken, 1949, s. 219 f.). Även i andra sammanhang där frågan har diskuterats har det antagits att överrättens beslut inte är definitivt, även om ordningen också har ifrågasatts. (Se justitierådet Soleruds tillägg i NJA 1987 s. 719, Lars Welamson, Svensk rättspraxis: Civil- och straffprocessrätt 1973–1979, i SvJT 1982 s. 123 och

här till Lars Welamson, Svensk rättspraxis: Civil- och straffprocessrätt 1963–1967, i SvJT 1969 s. 944, samt Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken, suppl. 79, oktober 2015, s. 18:68.)

9. Uttalandena får så förstås att en överrätts beslut om fördelning av rättegångskostnader i en särskilt överklagad fråga inte hindrar att dessa kostnader även beaktas vid den slutliga fördelningen av kostnaderna. Som har framgått är det inte fråga om någon formell ändring av högste rätts kostnadsbeslut, utan om en reglering av rättegångskostnaderna som görs med hänsyn till den slutliga utgången i huvudsaken. Den nu angivna ordningen är ändamålsenlig; i annat fall skulle en part med svag ställning i sak kunna orsaka motparten slutgiltiga kostnader under processens gång genom överklaganden i frågor som inte hör till huvudsaken.

10. Slutsatsen blir mot bakgrund av det anförda att Karelkamen kan göra gällande kostnader i avvisningsfrågan vid den slutliga regleringen.

Reglerna i 18 kap. 4 § rättegångsbalken bör inte tillämpas

11. I den juridiska litteraturen har det diskuterats huruvida det är möjligt att tillämpa 18 kap. 4 § rättegångsbalken även när en kärande vunnit en fråga om avvisning av käromålet men sedan förlorat målet i sak (se Lars Heuman, Rättegångskostnadsfällan för käranden då han inleder process i strid mot en skiljeklausul, i JT 1991-92 s. 337 och Per Olof Ekelöf m.fl., Rättegång III, 7 uppl. 2006, s. 310).

12. Enligt äldre rättegångsbalken skulle vardera parten bära sin rättegångskostnad då det i saken fanns flera käromål och parterna vann ömsom. I förarbetena till nya rättegångsbalken angavs att det i rättspraxis ibland hade ägt rum en uppdelning av kostnaderna på de olika käromålen. Denna praxis borde enligt förarbetena behållas även vid tillämpning av den

nya rättegångsbalken. En part borde därför, såvitt partens talan bifölls, få ersättning för sina kostnader i denna del av målet. (Se NJA II 1943 s. 230.) En invändning om rättegångshinder på grund av skiljeklausul är inte en fråga rörande saken; bifall till en sådan invändning leder inte till att en parts käromål bifalls eller ogillas utan till att målet inte prövas överhuvudtaget (jfr Per Olof Ekelöf m.fl., Rättegång II, 9 uppl. 2015, s. 11). Mot denna bakgrund ligger det närmast till hand att förstå uttrycket ”flera yrkanden” i 18 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken så att detta relaterar till parternas yrkanden beträffande huvudsaken i målet, dvs. till själva tvisten mellan parterna som rätten tar ställning till genom dom (jfr Gärde m.fl., a.a., s. 206 och Per Olof Ekelöf, Fördelning av rättegångskostnaderna enligt RB 18:4, i Studier ägnade minnet av Phillips Hult, 1960, s. 110).

13. En rättstillämpning i enlighet med det just anförda stämmer även med den ordning som gäller när ett mål återförvisas sedan högre rätt efter överklagande av ett avvisningsbeslut funnit lägre rätt behörig. Kostnaden i den högre rätten ska då enligt 18 kap. 15 § tredje stycket rättegångsbalken prövas av den lägre rätten i samband med målet efter dess återupptagande. I förarbetena till den bestämmelsen sägs att om den vinnande parten i högre rätt sedermera tappar i huvudsaken, är det i allmänhet inte rimligt att han eller hon i en sådan situation får gottgörelse för sina kostnader i den högre rätten (se NJA II 1943 s. 242 och NJA 1999 s. 258).

14. Slutsatsen blir att Karelkamen ska betraktas som vinnande part i målet som helhet eftersom Concorps talan i sak ogillades.

Karelkamens kostnader i avvisningsfrågan är skäligen påkallade

15. Det saknas anledning att göra annan bedömning än hovrätten i frågan om Karelkamens kostnader i avvisningsfrågan har varit skäligen påkallade för att tillvarata bolagets rätt i målet.

Slutsatser i detta fall

16. Hovrättens domslut ska fastställas när det gäller den dispenserade frågan (hovrättens domslut punkten 2). Vid denna utgång ska Karelkamen tillerkännas ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen. Yrkat belopp är skäligt.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ella Nyström, Kerstin Calissendorff,
Johnny Herre, Svante O. Johansson (referent) och Lars Edlund
Föredragande justitiesekreterare: Annika Stålnacke